МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

УУЛ УУРХАЙ,
ХҮНД ҮЙЛДВЭРИЙН ЯАМ

ЭРДЭС БАЯЛГИЙН САЛБАРЫН СТАТИСТИК МЭДЭЭЛЭЛ

2019 I-XII

Улаанбаатар хот
2020.01.20

ГАРЧИГ

1. УУЛ УУРХАЙ, ХҮНД ҮЙЛДВЭРИЙН САЛБАР МОНГОЛ УЛСЫН НИЙГЭМ, ЭДИЙН ЗАСАГТ (ХУРААНГУЙ) 1

1.1. Макро эдийн засгийн үзүүлэлт 1

1.2. Эрдэс бүтээгдэхүүний экспортын төсөөлөл, гүйцэтгэл 1

1.3. Төсөвт төвлөрүүлэх орлогын төлөвлөгөө, гүйцэтгэл 1

1.4. Уул уурхай, олборлох салбарын төсөвт төвлөрүүлсэн орлого (дэлгэрэнгүй) 2

2. АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН САЛБАР 4

2.1. Аж үйлдвэрийн салбарын гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл 4

2.1.1. Уул уурхай, олборлох салбар 4

2.1.2. Хүнд үйлдвэрийн салбар 4

2.1.3. Газрын тосны салбар 4

2.2. Аж үйлдвэрийн салбарын нийт бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл 6

2.3. Аж үйлдвэрийн салбарын борлуулсан бүтээгдэхүүн 6

2.4. Аж үйлдвэрийн салбарт ажиллагсад 7

3. ГАДААД ХУДАЛДАА 8

3.1. Эрдэс бүтээгдэхүүний экспорт 8

3.1.1. Уул уурхай, олборлох салбар 9

3.1.2. Хүнд үйлдвэрийн салбар 9

3.1.3. Газрын тосны салбар 10

3.2. Эрдэс бүтээгдэхүүний импорт 10

3.2.1. Хүнд үйлдвэрийн салбар 10

3.2.2. Газрын тосны салбар 10

1. УУЛ УУРХАЙ, ХҮНД ҮЙЛДВЭРИЙН САЛБАР МОНГОЛ УЛСЫН НИЙГЭМ, ЭДИЙН ЗАСАГТ (ХУРААНГУЙ)

1.1. МАКРО ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

2019 оны урьдчилсан гүйцэтгэлээр уул уурхайн салбар дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 25 хувь, аж үйлдвэрийн нийт бүтээгдэхүүний 72 хувь, экспортын 90 хувийг тус тус бүрдүүлж байна.

1.2. ЭРДЭС БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ЭКСПОРТЫН ТӨСӨӨЛӨЛ, ГҮЙЦЭТГЭЛ

Монгол Улсын 2019 оны төсвийн тухай хуулийн 1 дүгээр хавсралтаар Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайдын 2019 онд хэрэгжүүлэх хөтөлбөр, хөтөлбөрийн хүрэх үр дүнгийн талаарх чанарын болон тоон хэмжээний үзүүлэлтүүдийг хүснэгтээр харуулав.

Эрдэс бүтээгдэхүүний экспортын төлөвлөгөө, гүйцэтгэл (биет хэмжээгээр)

N•	Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	2019		Гүйцэтгэлийг төлөвлөгөөнд харьцуулснаар	
			Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
1	Нүүрсний экспортын хэмжээг нэмэгдүүлэх	сая тн	42.00	36.47	-5.53	86.8%
2	Зэсийн баяжмалын экспортын хэмжээг нэмэгдүүлэх	сая тн	1.40	1.40	0.004	1.00[1]
3	Төмрийн хүдэр, баяжмалын экспортын хэмжээг нэмэгдүүлэх	сая тн	7.55	8.45	0.90	1.12[1]
4	Алтны олборлолтын хэмжээг нэмэгдүүлэх	тн	21.00	16.25	-4.75	77.4%
5	Газрын тосны экспортын хэмжээг нэмэгдүүлэх	сая бар	8.15	6.55	-1.60	80.3%

Эх сурвалж: Сангийн яам, Гаалийн ерөнхий газар

Тайлбар: [1] - дахин их

1.3. ТӨСӨВТ ТӨВЛӨРҮҮЛЭХ ОРЛОГЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ, ГҮЙЦЭТГЭЛ

Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн орлого 2019 оны гүйцэтгэлээр 11.9 их наяд төгрөгт хүрч өнгөрсөн оны мөн үеэс 1.9 их наяд төгрөг буюу 18.6 хувиар өссөн байна.

Үүнээс, эрдэс баялгийн салбараас төсөвт төвлөрүүлсэн орлого 2.9 их наяд төгрөгт хүрч өнгөрсөн оны мөн үеэс 590.7 тэрбум төгрөг буюу 25.4 хувиар өссөн байна. Үүнд:

- Уул уурхайн салбараас 2.6 (21.96%) их наяд төгрөг,
- Газрын тосны салбараас 232.3 (1.95%) тэрбум төгрөг,
- Тусгай зөвшөөрлийн төлбөр 36.9 (0.31%) тэрбум төгрөг,
- Бусад орлого 29.3 (0.25%) тэрбум төгрөг.

Эрдэс баялгийн салбар[1] нь Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн орлогын 24.5 хувийг бүрдүүлж байна.

[1] Эрдэс баялгийн салбар гэдгийг Уул уурхай, газрын тосны салбараар энэхүү статистик мэдээлэлд оруулсан болно.

Эрдэс баялгийн салбараас улсын төсөвт төвлөрүүлсэн орлого

N•	Үзүүлэлт	2019		Гүйцэтгэлийг төлөвлөгөөнд харьцуулахад	
		Төлөвлөгөө, /тэрбум төг/	Гүйцэтгэл /тэрбум төг/	Зөрүү /тэрбум төг/	Гүйцэтгэлийн хувь
НИЙТ ДҮН		3,404.1	2,920.1	484.1	85.8%
Уул уурхайн салбар					
Нийт дүн		3,000.0	2,621.6	-378.4	87.4%
1	Алт	83.0	116.8	33.8	1.4[1]
2	Зэс	1,304.0	1,090.1	-213.9	83.6%
3	Нүүрс	1,311.0	1,210.6	-100.4	92.3%
4	Бусад	302.0	204.0	-98.0	67.6%
Газрын тосны салбар					
5	Газрын тос	335.6	232.3	-103.3	69.2%
Тусгай зөвшөөрөл болон бусад орлого					
Нийт дүн		68.5	66.2	-2.3	96.7%
6	Тусгай зөвшөөрлийн төлбөр	42.9	36.9	-6.0	86.0%
7	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордын нөхөн төлбөр	2.3	5.5	3.2	2.4[1]
8	Төсөвт байгууллагын өөрийн орлого /сонгон шалгаруулалтын орлого	11.3	19.5	8.2	1.7[1]
7	Бусад орлого	12.0	4.3	-7.7	35.6%

Эх сурвалж: Сангийн яам, Ашигт малтмал, газрын тосны газар

Тайлбар: [1] - дахин их

1.4. УУЛ УУРХАЙ, ОЛБОРЛОХ САЛБАРЫН ТӨСӨВТ ТӨВЛӨРҮҮЛСЭН ОРЛОГО (ДЭЛГЭРЭНГҮЙ)

2019 оны гүйцэтгэлээр улсын төсөвт 2,621.56 тэрбум төгрөг татвар, хураамж хэлбэрээр төвлөрүүлсэн байна. Үүнээс:

- Алт 116.84 тэрбум төгрөг,
- Нүүрс 1,210.57 тэрбум төгрөг,
- Цайр 66.27 тэрбум төгрөг,
- Зэс 1,090.12 тэрбум төгрөг,
- Төмөр 25.42 тэрбум төгрөг,
- Жонш 34.82 тэрбум төгрөг,
- Бусад 77.53 тэрбум төгрөг.

Улсын төсөвт оруулсан орлого өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 570.05 тэрбум төгрөг буюу 27.8 хувиар өссөн байна. Үүнд:

- Нүүрс 300.01 (32.9%) тэрбум төгрөг,
- Зэс 218.23 (25.0%) тэрбум төгрөг,
- Алт 36.84 (46.1%) тэрбум төгрөг,

- Жонш 18.48 (113.1%) тэрбум төгрөг,
- Төмөр 8.37 (49.1%) тэрбум төгрөг.

Харин дараах ашигт малтмалын татвар, хураамж буурсан үзүүлэлттэй байна. Үүнд:

- Цайр 10.65 (13.8%) тэрбум төгрөг,
- Бусад 1.23 (1.6%) тэрбум төгрөг.

Улсын төсөвт төвлөрүүлсэн татвар, хураамж, ашигт малтмалаар

тэрбум төгрөг

Үзүүлэлт	2018		2019		Өөрчлөлт			
	XII	I-XII	XII	I-XII	(4-2)=?, (4/2)=%		(5-3)=?, (5/3)=%	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Нийт дүн	111.47	2,051.51	162.91	2,621.56	51.45	46.2%	570.05	27.8%
Алт	8.24	80.00	4.33	116.84	-3.91	-47.5%	36.84	46.1%
Нүүрс	64.73	910.56	35.33	1,210.57	-29.40	-45.4%	300.01	32.9%
Цайр	3.88	76.92	1.02	66.27	-2.86	-73.7%	-10.65	-13.8%
Зэс	25.51	871.88	108.38	1,090.12	82.87	324.8%	218.23	25.0%
Төмөр	0.91	17.05	0.96	25.42	0.05	5.1%	8.37	49.1%
Жонш	1.60	16.33	4.87	34.82	3.27	203.6%	18.48	113.1%
Бусад	6.59	78.76	8.02	77.53	1.43	21.8%	-1.23	-1.6%

Тайлбар: [1] - дахин их

2. АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН САЛБАР

2.1. АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН САЛБАРЫН ГОЛ НЭР ТӨРЛИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

2.1.1. Уул уурхай, олборлох салбар

2019 оны урьдчилсан гүйцэтгэлээр 50.83 сая тн нүүрс, 1.26 сая тн зэсийн баяжмал, 16.25 тн алт, 5.30 мян.тн молибдений баяжмал, 156.15 мян.тн хайлуур жоншны хүдэр, 47.49 мян.тн хайлуур жоншны баяжмал, 8.57 сая тн төмрийн хүдэр, 3.39 сая тн төмрийн хүдрийн баяжмал, 83.09 мян.тн цайрын баяжмал тус тус үйлдвэрлэсэн байна.

Өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад нүүрс 824.44 сая тн буюу 1.6 хувь, төмрийн хүдэр 2.35 сая.тн буюу 37.7 хувь, хайлуур жоншны хүдэр 54.98 мян.тн буюу 54.3 хувиар тус тус өссөн байна.

Харин зэсийн баяжмал 48.40 мян.тн буюу 3.7 хувь, алт 4.40 тн буюу 21.3 хувь, молибдений баяжмал 183.40 тн буюу 3.3 хувь, төмрийн хүдрийн баяжмал 19.18 мян.тн буюу 0.6 хувь, хайлуур жоншны баяжмал 33.24 мян.тн буюу 41.2 хувь, цайрын баяжмал 4.76 мян.тн буюу 5.4 хувиар тус тус буурсан байна.

2.1.2. Хүнд үйлдвэрийн салбар

2019 оны урьдчилсан гүйцэтгэлээр 208.54 мян.тн нүүрсэн шахмал түлш, 11.76 мян.тн катодын зэс, 28.43 мян.тн металл бэлдэц, 26.90 мян.тн металл цувимал, 9.23 мян.тн ган төмөр хийц, 81.95 тн цахилгаан утас тус тус үйлдвэрлэсэн байна.

Өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад нүүрс 206.62 мян.тн буюу 108.6 дахин их, ган төмөр хийц 2.53 мян.тн буюу 37.7 хувиар тус тус өссөн байна.

Харин катодын зэс 2.42 мян.тн буюу 17.1 хувь, металл бэлдэц 745.40 мян.тн буюу 2.6 хувь, металл цувимал 4.69 мян.тн буюу 14.8 хувь, цахилгаан утас 13.20 тн буюу 13.9 хувиар тус тус буурсан байна.

2.1.3. Газрын тосны салбар

2019 оны урьдчилсан гүйцэтгэлээр 6.88 сая баррель газрын тос үйлдвэрлэсэн байна. Өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад газрын тос 487.42 мян.бар буюу 7.6 хувиар өссөн байна.

Аж үйлдвэрийн салбарын гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл

№	Бүтээгдэхүүний төрөл	Хэмжих нэгж	2018		2019		Өөрчлөлт			
			XII	I-XII	XII	I-XII	(5-3)=?, (5/3)=%		(6-4)=?, (6/4)=%	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Уул уурхай, олборлох аж үйлдвэр										
1.1	Нүүрс	мян.тн	5,641.8	50,009.3	2,940.9	50,833.7	-2,700.9	-47.9%	824.4	1.6%
1.2	Газрын тос	мян.бар	611.0	6,388.6	558.0	6,876.1	-53.0	-8.7%	487.4	7.6%
1.3	Зэсийн баяжмал, м/агуулгаараа	мян.тн	106.2	1,310.8	91.0	1,262.4	-15.2	-14.3%	-48.4	-3.7%
1.4	Молибдений баяжмал, м/ агуулгаараа	тн	429.6	5,486.1	512.3	5,302.7	82.7	19.3%	-183.4	-3.3%
1.5	Алт	кг	1,417.9	20,655.2	1,414.9	16,251.3	-3.0	-0.2%	-4,403.9	-21.3%
1.6	Төмрийн хүдэр, баяжмал:		579.6	9,630.9	797.5	11,958.6	217.9	37.6%	2,327.7	24.2%
	- Төмрийн хүдэр	мян.тн	324.5	6,225.4	467.0	8,572.2	142.5	43.9%	2,346.8	37.7%
	- Төмрийн хүдрийн баяжмал	мян.тн	255.1	3,405.5	330.5	3,386.4	75.4	29.6%	-19.2	-0.6%
1.7	Хайлуур жоншны хүдэр, баяжмал:		15.7	181.9	29.7	203.6	14.1	89.7%	21.74	12.0%
	- Хайлуур жоншны хүдэр	мян.тн	2.8	101.2	24.6	156.1	21.8	767.1%	55.0	54.3%
	- Хайлуур жоншны баяжмал	мян.тн	12.8	80.7	5.1	47.5	-7.7	-60.0%	-33.2	-41.2%
1.8	Цайрын баяжмал	мян.тн	10.1	87.9	7.1	83.1	-3.0	-29.4%	-4.8	-5.4%
2. Боловсруулах аж үйлдвэр										
2.1. Хүнд аж үйлдвэр										
2.1.1	Нүүрсэн шахмал түлш	тн	328.9	1,920.9	17,460.0	208,542.9	17,131.1	53.1[1]	206,622.0	108.6[1]
2.1.2	Катодын зэс, 99%	тн	1,177.3	14,174.6	931.3	11,757.6	-246.0	-20.9%	-2,417.0	-17.1%
2.1.3	Металл бэлдэц	тн	3,422.9	29,178.5	2,431.3	28,433.1	-991.6	-29.0%	-745.4	-2.6%
2.1.4	Металл цувимал	тн	2,168.6	31,593.5	3,315.4	26,902.1	1,146.8	52.9%	-4,691.4	-14.8%
2.1.5	Ган төмөр хийц	мян.тн	0.4	6.7	0.8	9.2	0.4	99.4%	2.5	37.7%
2.1.6	Цахилгааны утас	тн	15.0	95.1	0.8	81.9	-14.2	-94.8%	-13.2	-13.9%

Эх сурвалж: УСХ

Тайлбар: [1] - дахин их

2.2. АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН САЛБАРЫН НИЙТ БҮТЭЭГДЭХҮҮН ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

тэрбум төгрөг

Салбар	2018		2019		Өөрчлөлт			
	XII	I-XII	XII	I-XII	(4-2)=?, (4/2)=%		(5-3)=?, (5/3)=%	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Нийт дүн	**1,396.1**	**15,619.9**	**1,214.5**	**17,371.4**	**-181.6**	**-13.0%**	**1,751.5**	**11.2%**
Уул уурхай, олборлох аж үйлдвэр	**978.5**	**11,223.9**	**769.4**	**12,467.1**	**-209.1**	**-21.4%**	**1,243.2**	**11.1%**
Нүүрс олборлолт	442.1	4,014.6	188.3	5,163.7	-253.8	-57.4%	1,149.1	28.6%
Газрын тос олборлолт	78.3	997.9	88.7	1,026.4	10.5	13.4%	28.5	2.9%
Металлын хүдэр олборлолт	443.5	6,075.0	478.0	6,125.4	34.5	7.8%	50.4	0.8%
Бусад ашигт малтмал олборлолт	14.6	136.4	14.4	151.7	-0.2	-1.7%	15.2	11.1%
Боловсруулах аж үйлдвэр	**306.9**	**3,351.2**	**314.9**	**3,703.0**	**8.0**	**2.6%**	**351.8**	**10.5%**
Хүнд аж үйлдвэр	**63.2**	**969.4**	**80.3**	**1,143.9**	**17.1**	**27.1%**	**174.54**	**18.0%**
Кокс, шахмал түлш үйлдвэрлэл	26.8	414.4	39.5	511.9	12.7	47.4%	97.5	23.5%
Химийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	12.6	113.8	10.8	142.6	-1.8	-14.1%	28.9	25.4%
Төмөрлөг бус эрдэс бодисоор хийсэн эдлэл үйлдвэрлэл	5.8	213.8	9.3	248.3	3.5	60.0%	34.5	16.1%
Төмрийн үйлдвэрлэл	17.5	215.2	20.4	231.5	2.9	16.4%	16.3	7.6%
Машин, тоног төхөөрөмжөөс бусад төмөр эдлэл үйлдвэрлэл	0.5	12.3	0.3	9.6	-0.2	-35.8%	-2.6	-21.5%

Эх сурвалж: УСХ

Аж үйлдвэрийн салбарын нийт үйлдвэрлэл 2019 оны урьдчилсан гүйцэтгэлээр 17.37 их наяд төгрөгт хүрч өмнөх оны мөн үеэс 1.75 (11.2%) их наяд төгрөгөөр өслөө. Үүнд, уул уурхай, олборлох аж үйлдвэрийн нийт үйлдвэрлэл 12.47 их наяд төгрөгт хүрч өмнөх оны мөн үеэс 1.24 (11.1%) их наяд төгрөгөөр, үүнээс нүүрс олборлолт 1.15 (28.6%) их наяд төгрөгөөр өссөн нь голлон нөлөөлсөн байна. Аж үйлдвэрийн салбарын нийт бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлд Уул уурхай, олборлох салбар 71.8 хувийг эзэлж байна.

2.3. АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН САЛБАРЫН БОРЛУУЛСАН БҮТЭЭГДЭХҮҮН

тэрбум төгрөг

Салбар	2018		2019			Өөрчлөлт			
	XII	I-XII	XII	I-XII	Гад-дад	(4-2)=?, (4/2)=%		(5-3)=?, (5/3)=%	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Нийт дүн	**1,848.1**	**18,298.4**	**1,694.9**	**20,087.7**	**13,570.0**	**-153.2**	**-8.3%**	**1,789.3**	**9.8%**
Уул уурхай, олборлох аж үйлдвэр	**1,317.1**	**12,684.8**	**1,078.1**	**13,655.4**	**11,318.6**	**-239.0**	**-18.1%**	**970.6**	**7.7%**
Нүүрс олборлолт	481.4	4,213.6	356.0	5,014.0	4,578.3	-125.4	-26.1%	800.4	19.0%
Газрын тос олборлолт	66.8	966.2	86.9	976.7	976.7	20.1	30.2%	10.5	1.1%
Металлын хүдэр олборлолт	755.7	7,362.7	620.0	7,469.1	5,650.2	-135.7	-18.0%	106.4	1.4%
Бусад ашигт малтмалын олборлолт	13.2	142.3	15.2	195.6	113.4	2.1	15.6%	53.3	37.5%
Боловсруулах аж үйлдвэр	**419.7**	**4,564.5**	**486.3**	**5,225.2**	**2,251.4**	**66.6**	**15.9%**	**660.7**	**14.5%**

Хүнд аж үйлдвэр	**120.3**	**1,944.1**	**171.7**	**2,230.0**	**1,674.6**	**51.4**	**42.8%**	**285.9**	**14.7%**
Кокс, шахмал түлш үйлдвэрлэл	56.2	1,210.9	102.8	1,382.0	1,350.1	46.6	83.0%	171.1	14.1%
Химийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	12.3	116.1	10.0	150.6	0.0	-2.3	-18.7%	34.5	29.7%
Төмөрлөг бус эрдэс бодисоор хийсэн эдлэл үйлдвэрлэл	9.1	228.0	13.5	261.2	0.0	4.4	48.4%	33.3	14.6%
Төмрийн үйлдвэрлэл	39.6	376.1	44.8	426.7	322.6	5.2	13.2%	50.7	13.5%
Машин, тоног төхөөрөмжөөс бусад төмөр эдлэл үйлдвэрлэл	3.1	13.0	0.6	9.4	1.9	-2.5	-81.1%	-3.7	-28.0%

Эх сурвалж: УСХ

Аж үйлдвэрийн салбарын борлуулсан бүтээгдэхүүн 2019 оны урьдчилсан гүйцэтгэлээр 20.09 их наяд төгрөгт хүрч өмнөх оны мөн үеэс 1.79 (9.8%) их наяд төгрөгөөр өслөө. Үүнд, уул уурхай, олборлох аж үйлдвэрийн салбарын борлуулсан бүтээгдэхүүн 13.66 их наяд төгрөгт хүрч өмнөх оны мөн үеэс 970.60 (7.7%) тэрбум төгрөгөөр, үүнээс нүүрс олборлолт 800.43 (19.0%) тэрбум төгрөгөөр, металлын хүдэр олборлолт 106.38 (1.4%) тэрбум төгрөгөөр тус тус өссөн байна.

Аж үйлдвэрийн салбарын борлуулсан нийт бүтээгдэхүүнээс 13.57 (67.6%) их наяд төгрөг, уул уурхай, олборлох аж үйлдвэрийн салбарын нийт бүтээгдэхүүнээс 11.32 (82.9%) их наяд төгрөгийн бүтээгдэхүүнийг гадаад зах зээлд тус тус борлуулсан байна.

2.4. АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН САЛБАРТ АЖИЛЛАГСАД

тэрбум төгрөг

Салбар	**2016 XII**	**2017 XII**	**2018 XII**	**2019 XII**	**Өөрчлөлт**			
					(5-3)=?, (5/3)=%		**(5-4)=?, (5/4)=%**	
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**
Нийт дүн	**65,682**	**68,305**	**74,167**	**76,670**	**8,365**	**12.2%**	**2,503**	**3.4%**
Уул уурхай, олборлох аж үйлдвэр	**22,693**	**22,045**	**23,119**	**24,496**	**2,451**	**11.1%**	**1,377**	**6.0%**
Нүүрс олборлолт	7,712	7,696	8,074	8,085	389	5.1%	11	0.1%
Газрын тос олборлолт	1,709	1,494	1,569	1,544	50	3.3%	-25	-1.6%
Металлын хүдэр олборлолт	11,486	11,200	11,821	13,050	1,850	16.5%	1,229	10.4%
Бусад ашигт малтмалын олборлолт	1,786	1,655	1,655	1,817	162	9.8%	162	9.8%
Боловсруулах аж үйлдвэр	**26,204**	**29,263**	**31,581**	**32,308**	**3,045**	**10.4%**	**727**	**2.3%**
Хүнд аж үйлдвэр	**4,029**	**5,649**	**5,488**	**7,244**	**1,595**	**28.2%**	**1,756**	**32.0%**
Кокс, шахмал түлш үйлдвэрлэл	203	213	197	1,270	1,057	496.2%	1,073	544.7%
Химийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл	794	1,295	1,176	1,624	329	25.4%	448	38.1%
Төмөрлөг бус эрдэс бодисоор хийсэн эдлэл үйлдвэрлэл	1,453	2,244	2,190	2,369	125	5.6%	179	8.2%
Төмрийн үйлдвэрлэл	1,381	1,717	1,755	1,838	121	7.0%	83	4.7%
Машин, тоног төхөөрөмжөөс бусад төмөр эдлэл үйлдвэрлэл	198	180	170	143	-37	-20.6%	-27	-15.9%

3. ГАДААД ХУДАЛДАА

Гадаад худалдааны нийт бараа эргэлт 2019 оны урьдчилсан гүйцэтгэлээр 13.75 тэрбум ам.долларт хүрч өнгөрсөн оны мөн үеийнхээс 860.6 сая ам.доллар буюу 6.7 хувиар өссөн байна. Экспортын дүн импортын дүнгээс 1.49 тэрбум ам.доллараар давж, гадаад худалдааны баланс эерэг гарлаа.

сая ам.доллар

Үз-лт	Жилээр			Өөрчлөлт				I-XII сар			Өөрчлөлт			
	2016	2017	2018	2017/2016		2018/2017		2017	2018	2019	2018/2017		2019/2018	
				Дүн	%	Дүн	%				Дүн	%	Дүн	%
Эргэлт	**8,274**	**10,536**	**12,887**	**2,262**	**27%**	**2,351**	**22%**	**10,536**	**12,887**	**13,747**	**2,350**	**22%**	**861**	**7%**
Экспорт	4,916	6,201	7,012	1,284	26%	811	13%	6,201	7,012	7,620	811	13%	608	9%
Импорт	3,358	4,335	5,875	977	29%	1,540	36%	4,335	5,875	6,127	1,539	36%	253	4%
Тэнцэл	**1,558**	**1,865**	**1,137**	**307**	**20%**	**-728**	**-39%**	**1,865**	**1,137**	**1,492**	**-728**	**-39%**	**355**	**31%**

3.1. ЭРДЭС БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ЭКСПОРТ

Экспорт 7.62 тэрбум ам.долларт хүрч өнгөрсөн оны мөн үеийн гүйцэтгэлээс 608.00 сая ам.доллараар буюу 8.7 хувиар өссөн байна.

Төмрийн хүдэр, чулуун нүүрс, зэсийн баяжмал, цайрын баяжмал, жонш, молибдений баяжмал, боловсруулаагүй нефть зэрэг уул уурхайн бүтээгдэхүүн нь эрдэс бүтээгдэхүүний экспортын 98.1 хувь буюу нийт экспортын 82.1 хувийг эзэлж байна.

Эрдэс бүтээгдэхүүний экспорт

№	Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	2018 I-XII		2019 I-XII		Өөрчлөлт			
			Тоо хэмжээ	Үнийн дүн	Тоо хэмжээ	Үнийн дүн	Тоо хэмжээ	Хувь	Үнийн дүн	Хувь
1	Чулуун нүүрс	сая тн/сая $	35.8	2,786.2	36.5	3,074.4	0.71	2.0%	288.2	10.3%
2	Зэсийн хүдэр, баяжмал	сая.тн/сая $	1.4	2,012.2	1.4	1,795.9	-0.03	-2.3%	-216.3	-10.8%
3	Боловсруулаагүй нефть	сая бар/сая $	6.2	392.0	6.5	366.7	0.36	5.7%	-25.3	-6.5%
4	Төмрийн хүдэр, баяжмал	сая тн/сая $	7.4	342.2	8.4	576.6	1.00	13.4%	234.4	68.5%
5	Хайлуур жонш	мян.тн/сая $	555.2	189.9	699.4	205.3	144.16	26.0%	15.4	8.1%
6	Цайрын хүдэр, баяжмал	мян.тн/сая $	123.9	197.8	134.8	189.0	10.87	8.8%	-8.8	-4.4%
7	Молибдений хүдэр, баяжмал	мян.тн/сая $	6.0	49.9	5.7	49.0	-0.30	-5.1%	-0.9	-1.9%
8	Хар тугалганы хүдэр, баяжмал	мян.тн/сая $	23.2	57.4	29.6	66.8	6.42	27.7%	9.4	16.3%
9	Цагаан тугалганы хүдэр, баяжмал	тн/сая $	53.0	0.6	39.1	0.6	-13.87	-26.2%	-0.1	-10.6%
10	Гянтболдын хүдэр, баяжмал	тн/сая $	835.2	8.8	712.5	6.5	-122.70	-14.7%	-2.3	-26.3%
11	Боловсруулаагүй буюу хагас боловсруулсан алт	тн/сая $	3.4	144.5	9.1	418.4	5.64	164.3%	273.9	189.5%
12	Тунгаасан зэс ба хайлш (катодын зэс)	мян.тн/сая $	12.9	82.4	11.9	68.9	1.00	-7.7%	-13.5	-16.4%

Эх сурвалж: ГЕГ

Тайлбар: 1 - дахин их

3.1.1. Уул уурхай, олборлох салбар

Чулуун нүүрсний экспорт: 2019 оны гүйцэтгэлээр 3,074.4 сая ам.долларын 36.5 сая тн чулуун нүүрс экспортолсныг өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулбал үнийн дүнгээр 288.1 сая ам.доллараар, тоо хэмжээний хувьд 708.6 мян.тн-оор тус тус их байна. 2018 онд 1 тн нүүрсний хилийн дундаж үнэ 77.9 ам.доллар байсан бол 2019 онд 84.3 ам.доллар болж өсчээ. Чулуун нүүрсний 98.2 хувийг БНХАУ руу гаргасан байна.

Зэсийн баяжмалын экспорт: 2019 оны гүйцэтгэлээр 1,403.6 мян.тн зэсийн баяжмал экспортолсон нь өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулбал 33.1 мян.тн-оор бага байна. 2018 онд зэсийн баяжмалын экспортын дундаж үнэ 1,400.5 ам.доллар байсан бол 2019 онд 1,279.5 болж 121.1 ам.доллараар багассан бөгөөд үнийн дүнгээр 1,795.9 сая ам.доллар болж өмнөх оноос 216.3 сая ам.доллараар буурсан байна.

Төмрийн хүдрийн экспорт: 2019 оны гүйцэтгэлээр 8,448.8 мян.тн буюу 576.6 сая ам.долларт хүрсэн байна. 2018 оны гүйцэтгэлтэй харьцуулахад уг бүтээгдэхүүний экспорт 999.8 мян.тн-оор, үнийн дүн нь 234.4 сая ам.доллараар тус тус өсчээ. 1 тн төмрийн хүдрийн экспортын дундаж үнэ 68.2 ам.доллар болж, өнгөрсөн оны мөн үеэс 22.3 ам.доллараар өссөн байна.

Хайлуур жоншны экспорт: 2019 оны гүйцэтгэлээр 205.3 сая ам.долларын 699.4 мян.тн жонш экспортолсон нь өнгөрсөн оны мөн үеэс 144.2 мян.тн-оор, үнийн дүнгээр 15.4 сая ам.доллараар тус тус өссөн байна. Хайлуур жоншны экспортын дундаж үнэ 293.5 ам.доллар болж өнгөрсөн оны мөн үеэс 48.5 ам.доллараар буурсан байна. Хайлуур жоншны 23.8 хувийг ОХУ руу, 76.1 хувийг БНХАУ руу тус тус экспортолсон байна.

Цайрын баяжмалын экспорт: 2019 оны гүйцэтгэлээр 134.8 мян.тн цайрын баяжмалын 1 тн-ыг дунджаар 1,402.3 ам.доллараар экспортолсон байна. Өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад хилийн дундаж үнэ 194.0 ам.доллараар буурсан байна. Цайрын баяжмалын экспорт үнийн дүнгээр 189.0 сая ам.доллар болж өнгөрсөн оны мөн үеэс 8.8 сая ам.доллараар буурсан байна.

Молибдений баяжмалын экспорт: 2019 оны гүйцэтгэлээр 49.0 сая ам.доллар болж өнгөрсөн оны мөн үеэс 0.9 сая ам.доллараар буурсан байна. 1 тн-ны экспортын хилийн дундаж үнэ 8,332.6 ам.доллараас 8,614.5 ам.долларт хүрч, 281.9 ам.доллараар өссөн байна. 2019 онд 5,689.5 тн-ыг экспортолсон нь өнгөрсөн оны мөн үеэс 303.8 тн-оор бага байна. Молибдений баяжмалын 68.4 хувийг БНХАУ руу, 14.9 хувийг Вьетнам руу, 13.4 хувийг БНСУ руу тус тус гаргасан байна.

Алтны экспорт: 2019 оны гүйцэтгэлээр 9,069.5 кг алт экспортолсон нь өнгөрсөн оны мөн үеэс 5,637.6 кг-аар их байна. Алтны экспортын дундаж үнэ 2018 оны мөн үед 42,104.9 ам.доллар байсан бол 2019 онд 46,132.3 ам.доллар болж 4,027.3 ам.доллараар өссөн байна. Алтны экспорт үнийн дүнгээр 418.4 сая ам.долларт хүрч өмнөх оны мөн үеэс 273.9 сая ам.доллараар өссөн байна.

3.1.2. Хүнд үйлдвэрийн салбар

Коксын экспорт: 2019 оны гүйцэтгэлээр 144.75 мян.тн болж өнгөрсөн оны мөн үеэс 116.55 мян.тн-оор буюу 5.1 дахин их, үнийн дүнгээр 27.15 сая ам.долларын кокс экспортолсон нь өнгөрсөн оны мөн үеэс 21.66 сая ам.доллар буюу 4.9 дахин их өссөн байна.

Тунгаасан зэс хайлш (Катодын зэс): 2019 оны гүйцэтгэлээр 11.93 мян.тн болж өнгөрсөн оны мөн үеэс 996.91 тн-оор буюу 7.7 хувиар, үнийн дүнгээр 68.90 сая ам.долларын катодын зэс экспортолсон нь өнгөрсөн оны мөн үеэс 13.55 сая ам.доллар буюу 16.4 хувиар тус тус буурсан байна.

3.1.3. Газрын тосны салбар

Боловсруулаагүй нефтийн экспорт: 2019 оны гүйцэтгэлээр 6,545.2 мян.бар буюу 366.7 сая ам.долларт хүрсэн нь өнгөрсөн оны мөн үеэс 355.4 мян.бар-иар их, үнийн дүнгээр 25.3 сая ам.доллараар бага байна. 1 бар нефтийн хилийн дундаж үнэ 63.3 ам.доллар байсан бол тайлант хугацаанд 56.0 ам.доллар болж буурсан байна.

3.2. ЭРДЭС БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ИМПОРТ

Импорт 6.13 тэрбум ам.долларт хүрч өнгөрсөн оны мөн үеийнхээс 252.63 сая ам.доллараар буюу 4.3 хувиар өссөн байна.

Эрдэс бүтээгдэхүүний импорт 1,372.3 сая ам.доллар болж, өнгөрсөн оны гүйцэтгэлээс 46.5 сая ам.доллараар буюу 3.5 хувиар өслөө.

3.2.1. Хүнд үйлдвэрийн салбар

Коксын импорт: 2019 оны гүйцэтгэлээр 2.14 мян.тн болж өнгөрсөн оны мөн үеэс 0.97 мян.тн-оор буюу 82.5 хувиар, үнийн дүнгээр 384.52 мян.ам.долларын кокс импортолсон нь өнгөрсөн оны мөн үеэс 152.29 мян.ам.доллар буюу 65.6 хувиар өссөн байна.

Тунгаасан зэс хайлш (Катодын зэс): Монгол Улс катодын зэс импортолдоггүй.

3.2.2. Газрын тосны салбар

Эрдэс бүтээгдэхүүний импортын 85.0 хувийг нефтийн бүтээгдэхүүн эзэлж байна. 2019 онд 1,165.8 сая ам.долларын 1,844.5 мян.тн нефтийн бүтээгдэхүүн импортолсон нь өнгөрсөн оны үеэс 268.5 мян.тн-оор, үнийн дүнгээр 53.4 сая ам.доллараар тус тус өсчээ. Нефтийн бүтээгдэхүүний импортын 87.9 хувийг автобензин, дизель түлшний импорт, үүний 33.4 хувийг автобензин, 66.6 хувийг дизель түлшний импорт эзэлж байна.

Автобензины импорт: 2019 онд 541.5 мян.тн автобензин импортолсон нь 2018 оны дүнгээс 105.9 мян.тн-оор их байна. 2018 онд 1 тн автобензины импортын дундаж үнэ 708.8 ам.доллар байсан бол 2019 онд 604.6 ам.доллар болж 14.7 хувиар буурсан байна.

Дизель түлшний импорт: 1,080.4 мян.тн болж 2018 оны гүйцэтгэлээс 231.6 мян.тн-оор өссөн байна. 2018 онд 1 тн дизель түлшний импортын дундаж үнэ 679.5 ам.доллар байсан бол 2019 онд 619.6 ам.долларт хүрч 59.9 ам.доллар буюу 8.8 хувиар буурсан байна. Дизелийн түлшний импорт өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад 92.6 сая ам.доллараар нэмэгдсэн байна.